

GUSTAV MEYRINK

Öljä Öljä

Profetia

Varmistaakseni, että määrätyt ennustukset tulevat kauttani yleisön tietoisuuteen, minä liitän tähän seuraavan tarinan, joka kirjoitettiin vuonna 1903.

Perjantaina puolilta päivin tohtori Kunibald Jessegrim tyhjensi vaivihkaa strykniinin virtaan.

Kala pulpahti pintaan, kuolleena, vatsa pystyssä.

”Noin kuollut olisin itsekin,” Jessegrim sanoi itselleen ja ojentautui pystyyn, huojentuneena siitä, että oli pyyhkinyt itsemurhan mielestään heittäessään myrkyä pois.

Kolmasti hän oli katsonut kuolemaa silmästä silmään, ja joka kerta hän oli löytänyt itsensä kahlittuna elämään sillä epämääräisellä verukkeella, että häntä odotti villi ja täydellinen kosto. Ensimmäistä kertaa hän oli halunnut riistää henkensä sen jälkeen, kun joku oli varastanut erään hänen keksinnöistään; ja taas, vuosia myöhemmin, kun hänet ajettiin ammatistaan hänen kieltäytyttyään lopettamasta tuon varkaan leimaamista ja vainoamista, ja juuri nyt, koska... koska...

Kunibald Jessegrim voihkaisi menneiden kärsimysten noustessa jälleen lihaksi.

Kaikki oli ohitse, kaikki minkä varaan hän oli rakentanut, kaikki mitä hän oli kerran rakastanut ja mihin hän oli uskonut. Ja vain tuon sokean, tunnottoman, ahdasmielisen herrasjoukon viha oli tehnyt tämän hänelle, pelkkien iskulauseiden päihdyttämän roskakin, joka yllytti itseään kaikkea sitä vastaan mikä ei ollut muottiin valettu.

Mitä hän ei ollut suunnitellut, ehdottanut, yrittänyt? Silti mitä tahansa hän tekikään, nousivat he aina tätä ”Kiinan muuria” vastaan: munapäiden hemmoteltu lauma ja heidän lempilauseensa, ”mutta”.

”Jumalan panttivanki! Kyllä, siinä ratkaisu! Isä tai vaissa, Kaikkivoipa. Tee minusta tuhon lähettiläs, Attila!” Jessegrimin sydämessä säkenöi raivo. Timur Lenk, Tšingis-kaani, laahustaen keltaisen mongolilaumansa kanssa läpi Aasian, polttaen Euroopan hedelmälliset pellot autiomaaksi, vandaalien johtaja joka löysi viimein rauhan roomalaisen taiteen kivimurskasta – roomalaiset olivat hänen oikeaa sukuaan! – vahvoja, karkeita veljiä jotka syntyivät kotkan pesään.

Hirvittävä, sairas rakkaus näihin Shivan luotuihin heräsi hänessä. Hän tunsu heidän haamujensa läsnäolon,

tuon toisenlaisen olennon, joka kyti kuin salama hänen sisässään. Jos hän olisi katsonut tuolla hetkellä peiliin, olisi hän nähnyt kasvoillaan Muodonmuutoksen ihmeen syvimmat juonteet.

Tällä tavoin Luonnon Pimeät Voimat sekoittavat ihmisen veren – syvältä ja nopeasti.

Tohtori Jessegrimillä oli hallussaan perinpohjainen tieto. Hän oli kemisti, elämässä selviytyminen ei ollut hänelle mikään ongelma. Amerikassa sellaiset ihmiset pääsevät pitkälle. Ei siis mikään ihme, että myös hänellä oli rahaa, hän oli jopa rikas. Hän oli asettunut Meksikoon, Tampicoon, ja kukoistavalla meskalkaupalla hän oli onnistunut tienaamaan miljoonia. Meskal oli uusi huumaus- ja puudutusaine, jota hän oli oppinut valmistamaan. Laajoja alueita Tampicon lähiympäristössä oli hänen hallussaan, ja suunnaton öljyvarasto tuon alueen alla takasi hänen omaisuutensa suunnattoman kasvun.

Silti se ei ollut se, mitä hän sydämessään kaipasi.

Uusi vuosi lähestyi.

”Huomenna on tammikuun 1., 1951, ja laiskat kreolit saavat uuden tekosyyntä kolmen päivän juopoteluun ja fandangon tanssimiseen.” Näin tuumi tohtori Jessegrim katsellessaan parvekkeeltaan merelle.” Eivätkä Euroopassa asiat ole sen paremmin. Tähän aikaan ovat päivälehdet Itävallassa jo ilmestyneet, puolet paksumpina kuin eilen ja moninverroin naurettavimpina. Uusi vuosi kuvattuna alastomana lapsena, upoudet kalenterit keltuvine naisineen ja runsaudensarvineen, ja tilastollisia merkkipaaluja: tiistaina tasan 11. tunnilla 35. minuutilla 16. sekunnilla täsmälleen 9 miljardia sekuntia on kulunut siitä kun kaksoiskirjanpidon keksijä sulki silmänsä hyvin ansaittuun ja ikuiseen lepoon, ja niin edelleen.”

Tohtori Jessegrim tuijotti edelleen meren liikkumattomaa peiliä sen kimallella niin oudosti tähtien valossa, kunnes kello löi 12.

Keskityö!

Hän poimi esiin kellonsa ja veti sitä kunnes hänen sormenpäätänsä kohtasivat jousen vastuksen. Hän lisäsi painetta, ensin kevyesti ja sitten kasvavalla voimalla. Sitten kevyt napsahtava ääni, jousi katkesi, kello oli vaiti. Tohtori Jessegrim naurahti halveksivasti. ”Minä katkaisen

”Sähköttäkää välittömästi, onko haju siellä yhtä sietämätön kuin täällä STOP Sydämellisin terveisin STOP Amerikka.”

teidänkin pinnananne, hyvät ihmiset.”

Kauhistuttava räjähdys vavahdutti kaupunkia. Sen jyminä kantautui kaukaa etelästä ja merimiehet laskivat räjähdysten tapahtuneen lähellä niemimaata, jossain Tampicon ja Vera Cruzin välissä.

Kukaan ei nähnyt liekkejä missään, majakka ei vilkkunut.

Ukkonen? Nyt? Keskellä kirkasta päivää? Mahdotonta. Ehkä maanjäristys. Kaikki tekivät ristinmerkkejä. Vain saluunanpitäjät kirosivat tilannetta, koska heidän kaikki asiakkaansa olivat karanneet ulos tavernoista ja kiivenneet korkeille kukkuloille, joille kerääntyneinä he kertoivat toisilleen kummallisia tarinoita.

Tohtori Jessegrim ei kiinnittänyt tähän huomiota. Hän istui työhuoneessaan hyräillen jotain sellaista kuin ”Ade, mein Land Tirol”.

Hän oli erinomaisissa asemissa. Hän haki kabinetista kartan, piirsi siihen ympyrän, tarkisti muistikirjoistaan ja oli tyytyväinen nähdessään, että kaikki täsmäsi. Öljykentät ulottuivat niinkin pohjoiseen kuin Omahaan, kenties kauemmaksikin. Tämän verran hän tiesi. Ja hän tiesi että kaikki tuo maanalainen öljy muodostaa Hudsonin lahtea suuremman järven. Tästä hän oli varma. Hän oli suunnitellut kaiken tarkkaan, suorittanut laskelmia viimeiset kaksitoista vuotta. Siitä seurasi, hänen mielestään, että koko Meksikon maan massa oli kennostunut luoliksi, jotka – ainakin mitä öljyyn tulee – olivat yhteydessä tuohon varastoon.

Hänen elämänsä pakkomielteeksi oli tullut tuhota,

pala palalta, seinämä joka erotti nuo kaksi öljymassaa toisistaan. Vuosikausia hän oli työllistänyt kokonaisen työläisten armeijan tuohon tarkoitukseen. Mitä se kaikki olikaan maksanut! Kaikki hänen meskalkaupalla tekemänsä rahat olivat menneet siihen. Ja mikäli hän törmäisi tuon prosessin aikana öljyyn, olisivat hänen suunnitelmansa valuneet hiekkaan. Luonnollisesti hallitus oli hanakka asentelemaan räjähteitä hänen puolestaan, sillä he olivat muutenkin koko hanketta vastaan.

Tänä iltana murrettiin viimeiset seinämät, se joka johti mereen niemimaalla, ja toinen pohjoisempana lähellä St. Louis de Potosia. Ennakoitavissa ollut, peruuttamaton tapahtumasarja oli johtanut näihin räjähdyksiin.

Tohtori Kunibald Jessegrim työnsi taskuunsa viimeiset tuhannet dollarinsa ja suuntasi asemalle. Neljän aikaan aamulla oli lähdössä pikajuna New Yorkiin. Miksi hän jäisikään Meksikoon?!

Aivan oikein, kaikista sanomalehdistä saattoi lukea alkuperäisen sähköisen eri puolilta Meksikon lahtea, kansainväliseen kaapelikoodiin lyhennettynä: Ephraim Kalbsniere Beerenschleim, mikä kääntyy suurin piirtein: Merenpinta täysin öljyn peittämä STOP Alkuperä tuntematon STOP Laajoilla alueilla kaikki haisee STOP Valtiollinen Kuvernööri.

Amerikkalaiset olivat hyvin kiinnostuneita. Heille tapahtumien kulku merkitsisi epäilemättä suuria vaikutuksia pörssikursseihin, ja erityisesti öljyn markkinahintaan. Heilahtelu tavaroiden hinnoissahan on, loppujen lopuksi, puoli elämää! Wall Streetin pankkiirit, ky-

syttäessä aiheuttaisiko viimeaikainen kehitys nousua vai laskua kurseissa, kohauttivat olkapäitään ja kieltäytyivät sanomasta mitään, koska tämän tapahtumasarjan seuraukset olivat yhä hämärän peitossa. Loppujen lopuksi, jos joku olisi päättänyt ryhtyä toimiin vastoin pörssin päätöksiä, mitä vastaan järki soti, hän olisi kääriänyt itselleen kosolti rahaa.

Uutiset eivät tehneet erityistä vaikutusta Manner-Euroopan ilmastoon. Hinnat pysyivät vakaina ja uusimmat lait olivat astuneet voimaan hehkuttamaan isänmaallisuutta ja parantamaan keinoja värvätä sieluja sotilaspalveluun suunnitellulla, niin kutsutulla ”kolmen vuoden vapaaehtoisella arvonnalla”, yhdistettynä kaikkien miespuolisten kansalaisten etunimen poistoon.

Sillä välin, aivan kuten tohtori Jessegrim oli laskelmoinut, öljy virtasi sääällittä maanalaisesta altaasta Meksikon lahteen, ja muodosti sen pinnalle opaalimaisen kerroksen, joka vain laajeni laajenemistaan, ja Golf-virran työntämänä öljylautta uhkasi pian peittää koko valtameren.

Rannat olivat autioina; väestö vetäytyi sisämaahan.

Sääli suurkaupunkeja!

Sillä välin sai valtameri kasvoilleen hirvittävän kauheuden ilmeen. Nesteen valtava pinta kimalsi ja välkkyi kaikissa väreissä: punaista, vihreää, violetta, ja sitten syvää, syvää mustaa - kuin mielikuva satujen tähtimaailmasta. Tämä öljy oli paksumpaa kuin oli koskaan ennen nähty, eikä suolainen merivesi tehnyt sille muuta kuin hieman laimensi sen tuoksua.

Oppineet olivat sitä mieltä, että tämän eriskummallisen tapauksen perusteellinen tutkiminen olisi tieteen kannalta erittäin arvokasta. Ja näin, vihdoon viimein, huomattiin tohtori Jessegrimien ansiot, olihan hän tunnettu käytännön kokemuksistaan kentillä ja Meksikon öljyesiintymien asiantuntija. He eivät voineet jättää huomioimatta hänen mielipiteitään nyt, vaikka heillä oli suuria vaikeuksia hahmottaa mitä hän tarkkaan ottaen yritti sanoa. Hän oli lyhytsanainen ja puhui asiaa, mutta hänen sanomansa sisältö oli kaukana siitä mitä he odottivat:

”Mikäli öljy jatkaa virtaamistaan tämänhetkiselä vauhdilla, arvioideni mukaan 27–29 viikossa ovat kaikki valtameret öljyn peitossa ja sade lakkaa satamasta, koska vettä ei ole kierrossa. Parhaimmillaan, kaikki mikä sataa on öljyä.”

Tämä kevytmielinen ennustus nostatti vastalauseiden myrskyn, vaikka jokainen seuraavista päivistä osoitti ennustuksen todemmaksi. Öljyn näkymätön virta kieltäytyi tyrehtymästä. Päinvastoin, se kasvoi selittämättömän laajaksi, ja näin tehdessään öljy tartutti hirvittävän pakokauhun ihmiskuntaan.

Joka tunti saatiin lukea uusia tiedonantoja havaintoasemilta Amerikassa ja Euroopassa. Kyllä, jopa havaintoasema Prahassa, joka oli tähän saakka keskittynyt kokonaan kuun valokuvaamiseen, loi huolestuneen katsauksen tähän erikoiseen ilmiöön. Ketään Vanhassa Maailmassa ei enää puhuttanut uusi sotilaallinen mestarisuunnitelma, ja tuon suunnitelman isä, joka palveli

Uuden Euroopan joukoissa, eräs majuri Dressel Ritter von Glubinger ab Zinkski auf Trottelgrün, unohdettiin täysin.

Kuten aina sekasorron pyörteissä, tuomion merkkien kirkastuessa taivaalla, hengessään levottomien äänet nousivat äänekkäiksi. Ne jotka eivät olleet koskaan tyytyväisiä, uskaltautuivat vavistamaan tavanomaista kunniallisuutta, joka kaikilla on julkisivun kannattimena.

”Alas armeija! Se ahmii, ahmii, ahmii poskeensa kaikki meidän rahamme! Rakentakaa koneita, tehkää suunnitelma epätoivoisen ihmiskunnan pelastamiseksi öljyltä!”

Mutta ei niin voi tehdä, varoittivat kirkasälyisimmät. Emme me voi noin vain istuttaa miljoonia ihmisiä leivättömän pöydän ääreen!

”Mitä sinä tarkoitat ’leivättömän’? Miehistöhän voidaan laittaa eläkkeelle. Kaikki ovat viisastuneet tästä kokemuksesta, ja nehan ovat vain yksinkertaisia käsityöläisiä,” kuului vastaus.

”No, hyvä hyvä, varusväki! Mutta mitä tehdään upseereille?”

Toden totta osuva kysymys!

Pitkän aikaa mielipiteet sinkoilivat sinne tänne, eikä kumpikaan osapuoli päässyt niskan päälle, kunnes kooditettu kaapeligrammi saapui New Yorkista: Stachelschwein pfundweise Bauchfellentzündung Amerika, mikä kääntyy seuraavasti: Öljyvirta pysyy jatkuvana STOP Tilanne äärimmäisen huolestuttava STOP Sähköttäkää välittömästi onko haju siellä yhtä sietämätön kuin täällä STOP Sydämellisin terveisin STOP Amerikka.

Kansan pelastaja, villi fanaatikko, nouse esiin! Mahitimies, kuin kallio tyrskyjen keskellä, joka sanojensa voimalla kiihottaa kansan harkitsemattomiin tekoihin!

”Laskekaa sotilaat vapaaksi! Loppu tämä ilveily! Tehdään kerrankin upseereista hyödyllisiä. Me annamme heille uudet uniformut, jos se tekee heidät onnellisiksi! Miten olisi sammakonvihreät, joissa on punaiset solmiot! Ja menköt sitten rannoille tonkimaan öljyä valtavilla imupapereilla, muun ihmiskunnan mietiskellessä sillä välin, miten tämän hirvittävän onnettomuuden kanssa eletään!”

Kansanjoukko riemuitsi!

Huomautus, ettei tällaisissa mittasuhteissa hommassa ole mitään järkeä, että olisi kaiken kaikkiaan järkevämpää taistella kemiallisten aineiden kanssa öljyä vastaan, ei saanut vastakaikua.

”Me tiedämme! Me tiedämme kaiken!” hokivat ihmiset. ”Mutta mitä noille ylimääräisille upseereille sitten tehdään?”

Suomentanut J. K. Ihalainen

(alun perin: Petroleum Petroleum (1903).

Teoksessa *Des deutschen Spießfers Wunderhorn I-III*. (1913) http://gutenberg.spiegel.de/?id=5&xid=1848&kapitel=1#gb_found)